

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 464/2024-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby Ilava, zastúpeného JUDr. Petrom Čurillom, advokátom, Hlavná 11, Prešov, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 5/2022 z 21. júna 2022 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia čl. 1 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 40 ods. 3 listiny a čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 To 5/2022 z 21. júna 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Navrhuje prepustiť ho ihneď na slobodu. Zároveň navrhuje priznať mu finančné zadostučinenie v sume 50 000 eur, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Špecializovaného trestného súdu sp. zn. 14T/2/2021 z 3. marca 2022 (ďalej len „rozsudok Špecializovaného trestného súdu“) uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 a 2 písm. d) Trestného zákona v znení účinnom v rozhodnom období (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, za čo mu bol podľa § 144 ods. 2, § 38 ods. 2 a 3 a § 36 písm. j) Trestného zákona uložený trest odňatia slobody v trvaní dvadsiatich

piatich rokov. Podľa § 48 ods. 3 písm. b) Trestného zákona bol zaradený na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. Podľa § 76 ods. 1 a § 78 ods. 1 Trestného zákona mu bol uložený ochranný dohľad na tri roky a podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku ho súd zaviazal uhradiť poškodenej obchodnej spoločnosti škodu v sume 15,93 eur.

3. Sťažovateľ podal proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd ako odvolací súd uznesením sp. zn. 4 To 5/2022 z 21. júna 2022 tak, že ho podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

4. Sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu a jemu predchádzajúcemu konaniu dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku, o ktorom rozhodol najvyšší súd ako dovolací súd v päťčlennom senáte uznesením sp. zn. 1TdoV/3/2023 z 10. apríla 2024 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu z 10. apríla 2024“) tak, že jeho dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, ako aj postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, sťažovateľ podal túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje v niekoľkých argumentačných líniách. V prvom rade namieta absenciu/nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia a súvisiacich rozhodnutí všeobecných súdov:

a) odvolací súd (v konečnom dôsledku ani dovolací súd) nereagoval na jeho námietky týkajúce sa rozsahu vykonaného dokazovania, na základe čoho došlo k odmietnutiu spravodlivosti a porušeniu jeho práva na súdnu ochranu. Sťažovateľ uviedol, že išlo o *«nevykonanie konfrontácií so svedkami, na výpovedi ktorého je samotné rozhodnutie v podstate založené, resp. na výpovedi ktorých je založená „konštrukcia“ súdu o reťazci nepriamych dôkazov, ktorý vyúsťuje v jednoznačné ustálenie viny sťažovateľa»*;

b) v nadväznosti na návrhy obhajoby na doplnenie dokazovania z 20. decembra 2021, resp. 17. mája 2021 konštatuje nevykonanie *„celého radu dôkazov“* zo strany prvostupňového súdu, pričom sa nestotožňuje so stanoviskom odvolacieho súdu týkajúceho sa vysporiadania sa s touto jeho odvolacou námietkou, čím došlo aj k porušeniu jeho práva na obhajobu. K predmetnému v konkrétnosti poukazuje na požiadavku na vykonanie konfrontácie so svedkyňou [REDAKOVANÉ]. Konfrontácia svedkov je samostatným procesným inštitútom garantujúcim obžalovanému právo na obhajobu, a to bez ohľadu na odvolacím súdom pertraktovanú možnosť odsúdeného klásť svedkovi otázky na hlavnom pojednávaní. Odvolací súd konal vo vzťahu k tejto svedkyňi v rozpore s § 125 Trestného poriadku a § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Sťažovateľ namieta závery odvolacieho súdu uskutočnené na podklade jej výpovede vo vzťahu k právnej kvalifikácii skutku, ako aj vo vzťahu ku komunikácii (medzi nimi) týkajúcej sa krvných stôp;

c) odvolací súd sa nevysporiadal s odvolacou námietkou týkajúcou sa potreby vykonania konfrontácie svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na hlavnom pojednávaní. Sťažovateľ sa nestotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že kontradiktórnosť výsluchu svedkov bola zabezpečená ich výsluchom na hlavnom pojednávaní, čo konštatoval aj vo vzťahu k nevykonaniu konfrontácie svedka [REDAKOVANÉ] s ním samotným;

- d) vo vzťahu k rozsahu vykonaného dokazovania namieta nezodpovedanie otázky, prečo sa mal snažiť o zničenie stôp krvi na mieste činu. Toto nemá oporu vo vykonanom dokazovaní;
- e) absentuje odôvodnenie odvolacieho súdu k tomu, že na lane osobného motorového vozidla poškodeného sa znaleckým dokazovaním preukázala aj prítomnosť DNA profilu neznámej osoby, ktorá dosiaľ nebola nájdená ani stotožnená, ktoré bolo nájdené aj na bordovej bunde, ktorú mal na sebe sťažovateľ v deň, keď kupoval benzín, ale ktorú bežne užíval aj poškodený. Absentuje aj vysporiadanie sa so skutočnosťou, že lano bolo pripnuté k vozidlu, čo by skôr nasvedčovalo novej teórii, že v čase smrti sa poškodený snažil pomôcť s vytiahnutím auta zo snehu tretej osobe;
- f) odvolací súd sa nevysporiadal s tým, z akého dôvodu neuveril jeho obhajobe o vzniku jednotlivých krvných stôp s profilom DNA poškodeného (na bunde, vo výlevke v rodinnom dome), keďže táto jeho výpoveď nebola vyvrátená a spochybnená ani znaleckým dokazovaním;
- g) sťažovateľovi nie je zrejmé, z akého dôvodu by mal si zadovážiť horľavé látky, prečo by mal zapáliť vlastného otca a motorové vozidlo;
- h) odvolací súd sa nezaoberal sťažovateľovými obhajobnými námietkami, či bola svedecká výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] zákonná (nezákonnosť ich získania v procese prípravného konania), ako ani rozpormi v ich výpovediach;
- i) z napadnutého uznesenia nie je zrejmé, na akom dôkaze sa má zakladať tvrdenie súdu o tom, že pohyb motorového vozidla vykazoval typové znaky vozidla Škoda Felícia Combi, čo nemá ani oporu vo svedeckých výpovediach [REDAKOVANÉ], resp. [REDAKOVANÉ];
- j) rozsudok odvolacieho súdu je rozporuplný, keďže ho na jednej strane odvolací súd hodnotí ako osobu pripravujúcu sa veľmi dôkladne spáchať vraždu svojho otca (zakúpenie pohonných látok, vylákavie otca) a na druhej strane podceňuje jeho intelekt a jeho „prípravu“, keď tento dôsledne nezničí ošatenie, horľavinu kúpi na najbližšej čerpacej stanici pohonných hmôt a následne sa s tým zdôverí priateľovi.

6. V ďalšej argumentačnej línii sťažovateľ namieta pochybenia týkajúce sa zisteného skutkového stavu veci:

- a) o vine sťažovateľa neexistuje žiadny priamy dôkaz a zo spáchania trestného činu bol usvedčovaný reťazcom nepriamych dôkazov, z ktorých mali byť „nosnými dôkazmi“ výpovede dvoch svedkov. Zohľadňujúc závažnosť samotného skutku, ako aj výšku trestnej sadzby, je neprijateľné, aby s ním títo svedkovia neboli konfrontovaní, a to pri súčasnej existencii rozporov medzi ich výpoveďami a výpoveďou sťažovateľa;
- b) odvolávanie sa na nekritické prevzatie svedeckých výpovedí svedka [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (aj vo vzťahu k ustáleniu motívu trestného činu) pri absencii úvah, ktorými sa súd spravoval pri ich hodnotení, nemôže byť podkladom pre ustálenie jeho viny. Závery odvolacieho súdu nie sú vykonané tak, aby nepripúšťali žiaden možný iný záver o jeho vine;
- c) nie je zrejmé, prečo prvostupňový súd *ex offico* nepristúpil k odstráneniu rozporov medzi výpoveďou obžalovaného a svedka [REDAKOVANÉ], prípadne jeho výpoveďou a výpoveďou svedkyne [REDAKOVANÉ], resp. k vykonaniu ďalších dôkazov. V ťažiskovej miere sa pritom odvoláva práve na výpoveď uvedených svedkov. Odôvodnenie napadnutého uznesenia je vo vzťahu k tejto skutočnosti v rozpore s ním namietanými právami;
- d) osobné motorové vozidlo nebolo možné ani len typovo, resp. druhovo stotožniť, pričom v rámci dokazovania na hlavnom pojednávaní bolo jednoznačne preukázané, že minimálne v obci [REDAKOVANÉ] sa nachádza typovo a druhovo totožné motorové vozidlo, aké mal v čase skutku poškodený;

e) z vykonaného dokazovania nie je zrejmé, že obžalovaný mal poškodeného vylákať v presne nezistenom čase najneskôr však o 18.41 h na miesto spáchania skutku. Rozhodujúce tvrdenia súdov nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní;

f) sudy sa nezaoberali dôkazmi svedčiacimi v jeho prospech, pričom ostatné opomenuli vyhodnotiť, resp. vôbec nevykonali.

7. Sťažovateľ v ostatnom argumentuje:

a) ako protiústavné a porušujúce jeho právo na obhajobu označuje nasledujúce tvrdenie odvolacieho súdu: «, .. *nebolo preto úlohou súdu prvého stupňa z úradnej povinnosti odstraňovať rozpory vo výpovediach vypočutých osôb, vykonávať konfrontácie medzi jednotlivými svedkami ...*“»

b) dôkazy neboli vykonané v súlade s § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Výklad dôkazov získaných v rámci dokazovania bol „*prispôsobený*“ tomu, aby „*zapadol do pomyselného reťazca nepriamych dôkazov*“ a viedol k jeho odsúdeniu. Predmetné má platiť aj o úvahách odvolacieho súdu vo vzťahu k namietanému zakúpeniu horľaviny (benzín) na najbližšej čerpacej stanici;

c) informácia o výsluchu svedkov z 21. júla 2020 a 23. júla 2020 bola obhajobe doručená dva pracovné dni pred ich samotnou realizáciou – takto vykonané a získané dôkazy boli získané nezákonným spôsobom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie označených práv (bod 1 tohto uznesenia, pozn.) napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, ktorý zamietol sťažovateľovo odvolanie podané proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu, ktorým bol uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy.

9. Sťažovateľova argumentácia prezentovaná v ústavnej sťažnosti je roztrieštená a miestami aj zmätočná. V nadväznosti na uvedené ju ústavný súd rozdelil do niekoľkých argumentačných línií, v rámci ktorých pristúpil k predbežnému prerokovaniu ústavnej sťažnosti.

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu na podklade sťažovateľovej argumentácie podľa bodu 5 tohto uznesenia:

10. Ťažiskovým tvrdením sťažovateľa smerujúcim proti napadnutému uzneseniu (ktoré je rozhodnutím odvolacieho súdu) je v tejto časti predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti jeho tvrdenie o nedostatočnom odôvodnení tohto rozhodnutia, resp. o riadnom nevysporiadaní sa odvolacieho súdu so sťažovateľovými relevantnými námietkami (bod 5 tohto uznesenia, pozn.). Je nepochybné, že táto argumentácia sťažovateľa je subsumovateľná pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (m. m. III. ÚS 678/2021, IV. ÚS 546/2020, IV. ÚS 206/2020, III. ÚS 595/2021). Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju súdobú aplikačnú prax odvíjajúcu sa od nálezov ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 546/2020 z 23. februára 2021 [postupne osvojenú zo strany ďalších senátov ústavného súdu (I. ÚS 343/2022, I. ÚS 339/2022, II. ÚS 514/2022, IV. ÚS 15/2023, atď.)], v zmysle ktorej dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo

prostredníctvom obhajcu), ale obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy (s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku).

11. Podstatu a zmysel materiálneho poňatia základného práva na obhajobu [čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru] v podobe zaručenia reálnej a účinnej možnosti uplatnenia tohto práva v rámci trestného konania na účel bránenia sa proti obvineniu zo spáchania trestného činu (III. ÚS 148/05) je potrebné vždy vykladať v duchu zabezpečenia práva na spravodlivý súdny proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Uvedenému právu zodpovedá postup všeobecných súdov podľa § 168 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý normuje povinnosť súdov uviesť v odôvodnení svojho rozhodnutia, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Nezaujatie žiadneho takéhoto stanoviska predstavuje zjavnú neodôvodnenosť rozhodnutia, a tým aj popretie účelu práva na obhajobu, najmä ak v dôsledku nedostatočného odôvodnenia nie je obvinenému zrejmé, v akom rozsahu a akým spôsobom sa môže náležite procesne brániť.

12. Z príloh pripojených k ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal dovolanie proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu a jemu predchádzajúcemu konaniu z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku. O predmetnom dovolaní bolo rozhodnuté uznesením najvyššieho súdu z 10. apríla 2024 tak, že dovolací súd jeho dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

13. Z uznesenia najvyššieho súdu z 10. apríla 2024 je zrejmé, že dovolanie sťažovateľa bolo odmietnuté z časti z dôvodu, že sťažovateľ v ňom uplatnil skutkové námietky (ako také ich vyhodnotil dovolací súd, pozn.). Z odôvodnenia dovolacieho súdu pritom vyplýva, že dovolanie nie je určené na revíziu skutkových zistení a z nich vyplývajúcich záverov súdu prvého a druhého stupňa. V ostatnej časti sa najvyšší súd vecne zaoberal námietkami sťažovateľa, ktoré následne vyhodnotil ako neopodstatnené (oneskorené vyrozumienie o termínoch výsluchov svedkov v prípravnom konaní, primeranosť odôvodnenia napadnutého uznesenia). Vyjadril sa pritom aj k otázke dostatočnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia.

14. Ústavný súd uzatvára, že sťažovateľ mal možnosť domáhať sa preskúmania napadnutého uznesenia využitím mimoriadneho opravného prostriedku, a to dovolania, ktoré pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu aj podal. Sťažovateľove dovolacie námietky sa v značnej časti prekrývajú s tými, ktoré uplatnil v konaní pred ústavným súdom, pričom čiastočne je ich koncept rozdielny (spôsob ich uplatnenia). Zatiaľ čo v tejto časti ústavnej sťažnosti v podstate namieta nedostatok odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v otázkach, ktoré sú bližšie špecifikované v bode 5 tohto uznesenia, v podanom dovolaní akcentuje aj nesprávnosť, resp. nedostatočnosť skutkových zistení, konkrétne neodstraňovanie rozporov v jednotlivých výpovediach, namieta úvahy súdov použité pri hodnotení dôkazov najmä v otázke posúdenia jeho viny, ale aj nevykonanie navrhovaných dôkazov z 20. decembra 2021, a to že o výsluchoch svedkov nariadených na 21. júl 2020 a 23. júl 2020 sa obhajoba dozvedela iba dva pracovné dni pred ich realizáciou. Neopomenul (okrajovo) ani námietku nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

14.1. V súvislosti s časťou námietok, ktoré sťažovateľ uplatnil v konaní pred ústavným súdom a predniesol ich totožne už v dovolaní podanom proti napadnutému uzneseniu z 21. júna 2022, o ktorom konal a rozhodoval najvyšší súd ako dovolací súd v päťčlennom senáte, ústavný súd konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Trestný poriadok zakotvujúci inštitút dovolania (ako mimoriadneho opravného prostriedku) poskytoval priestor pre sťažovateľa aj na uplatnenie námietok týkajúcich sa pochybení konajúceho najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, ktorú aj využil. Ochranu označených práv v bode 1 bol teda oprávnený a zároveň povinný poskytnúť najvyšší súd ako dovolací súd. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať dotknuté námietky sťažovateľa. Ústavný súd preto jeho ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14.2. V rozsahu, v akom sa sťažovateľove námietky odlišujú spôsobom ich uplatnenia v ústavnej sťažnosti a podanom dovolaní (dovolanie podal, avšak nie z totožných dôvodov/argumentov, aké uplatňuje v konaní pred ústavným súdom – pozri bod 14 tohto uznesenia, pozn.), ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť, keďže sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

15. Zároveň je pre komplexnosť nevyhnutné uviesť, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadnym spôsobom neuplatnil námietky proti uzneseniu najvyššieho súdu z 10. apríla 2024, t. j. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. Neoznačil ho ani v petite ústavnej sťažnosti a dovolací súd neuviedol ani ako porušiteľa ním namietaných práv. Rovnako je potrebné akcentovať, že koncepciu jeho námietok (podľa bodu 5 tohto uznesenia, pozn.) prezentovaných v ústavnej sťažnosti (proti napadnutému uzneseniu z 21. júna 2022, pozn.) nemožno vyhodnotiť ako námietky skutkových zistení, v prípade ktorých by mohla byť v prípade extrémneho omylu všeobecného súdu založená právomoc ústavného súdu na preskúmanie ústavnej udržateľnosti napadnutého uznesenia z 21. júna 2022. Ako už bolo popísané, jeho námietky (podľa bodu 5 tohto uznesenia, pozn.) smerovali k nevysporiadaniu sa, resp. nedostatočnému vysporiadaniu sa najvyššieho súdu s jeho odvolacími námietkami, čo bolo subsumovateľné pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zároveň je potrebné dodať, že k námietkam tohto druhu sa najvyšší súd ako dovolací súd vyjadril, a to z hľadiska primeranosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v danej veci.

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, na podklade sťažovateľovej argumentácie podľa bodu 6 a 7 tohto uznesenia:

16. Ústavný súd vo vzťahu k predbežnému prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti v prvom rade uvádza, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou,

prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

17. Ústavný súd považuje za potrebné doplniť, že je nevyhnutné dôsledne odlišovať úlohu ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd od iných orgánov verejnej moci, čo musí odrážať aj odôvodnenie ústavnej sťažnosti, v ktorom nepostačuje argumentovať ani rovnakým metodologickým a obsahovým spôsobom ako v konaní pred všeobecnými súdmi, čo možno badať práve v prípade sťažovateľa.

18. Tvrdenia sťažovateľa sú v značnej časti polemikou s názorom a voľným hodnotením dôkazov vykonaným zo strany všeobecných súdov, pričom jeho ústavnoprávna argumentácia prezentovaná v ústavnej sťažnosti je minimálna. Ide skôr o vlastný hodnotiaci úsudok skutkového stavu veci zo strany sťažovateľa, k čomu ústavný súd uvádza, že do obsahu namietaných práv sťažovateľa nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Zároveň sa aj v tejto jeho argumentácii (v bode 6 tohto uznesenia, pozn.) prelínajú námietky, ktoré by mohli byť (boli) obsahom dovolacieho prieskumu. V nadväznosti na uvedené nedostatky ústavný súd pristúpil k prerokovaniu ústavnej sťažnosti v tejto časti v takom rozsahu, aký je uvedený v nasledujúcich bodoch tohto uznesenia.

19. Sťažovateľ v zásade argumentuje, že mu nebola preukázaná vina bez dôvodných pochybností, keďže o nej nesvedčí žiadny priamy dôkaz. Namieta nekritické prevzatie svedeckých výpovedí svedka [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ako aj neodstránenie rozporov vo výpovedi [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Zároveň namieta, že svedkovia a ich výpovede neboli konfrontované s jeho výpoveďou. Konštatuje absenciu úvah, ktorými sa súd spravoval pri hodnotení dôkazov, a to jednotlivo, ale aj v ich súhrne. Súdy sa podľa názoru sťažovateľa nezaoberali dôkazmi svedčiacimi v jeho prospech. Polemizuje s inou alternatívou možného spôsobu, akým mohol byť skutok spáchaný (tretou osobou). Je toho názoru, že závery odvolacieho súdu nekorešponujú s vykonaným dokazovaním, z ktorého nevyplývalo, že mal poškodeného vylákať v presne nezistenom čase, najneskôr však o 18.41 h na miesto spáchania skutku, ako ani typové, resp. druhové stotožnenie osobného motorového vozidla pohybujúceho sa v rozhodný večer po obci.

20. Sumarizujúc sťažovateľove námietky, tento argumentuje proti obsahovej kvalite usvedčujúcich dôkazov („len“ nepriame dôkazy), hodnovernosti viacerých svedkov [REDAKOVANÉ], celkovému spôsobu hodnotenia dôkaznej situácie (výsledok jednostranných úvah bez zohľadnenia celkovej atmosféry v obci po usmrtení poškodeného, absencia stotožnenia motorového vozidla a stanovenia času spáchania skutku) a poukazuje na inú/vlastnú verziu skutkového deja (spáchanie skutku inou, dosiaľ nestotožnenou osobou).

21. Podľa záverov odvolacieho súdu bola sťažovateľova vina v okolnostiach predbežne prerokúvanej veci spoľahlivo a bez rozumných a dôvodných pochybností preukázaná, „aj keď nepriamymi dôkazmi“. Z rozsudku Špecializovaného trestného súdu, ktorý tvorí spolu s rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska predmetu konania jeden celok, vyplýva preukázanie viny v súhrne priamych (výpovede svedkov) a nepriamych dôkazov (závery vyplývajúce zo znaleckých posudkov, listinné dôkazy svedčiace o vine sťažovateľa). Odvolací súd k predmetnému akcentoval, že nie každá pochybnosť (akákoľvek iná možná alternatíva priebehu skutkového deja) naruša reťaz nepriamych dôkazov, na ktorých je vina obžalovaného založená, ale len pochybnosť rozumná/dôvodná. Explicitne a podrobne pritom popísal, aké jednotlivé dôkazy svedčia o tom, že sa skutok stal tak, ako bol ustálený v skutkovej vete, a to čiastočne aj s poukazom na rozsudok Špecializovaného trestného súdu (s. 9, 10, 17 a 18 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.). Keďže rozhodnutia všeobecných súdov sú sťažovateľovi dobre známe, ústavný súd už v danej časti uznesenia nepristúpil k ich podrobnej citácii.

22. Pokiaľ sťažovateľ namietal vykonávanie dôkazov „len“ v jeho neprospech, je potrebné uviesť, že v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) rovnosť strán znamená, že každá zo strán v trestnom konaní musí mať primeranú možnosť uviesť svoje tvrdenia vrátane dôkazov za podmienok, ktoré ju zjavne neznevýhodňujú vo vzťahu k protistrane (pozri napr. rozhodnutie ESLP vo veci Öcalan proti Turecku [GC], č. 46221/99, 12. 5. 2005, bod 140 odôvodnenia). Pod kontradiktornosťou konania sa podľa ESLP rozumie právo a) mať poznatky o všetkých dôkazoch podaných na účel ovplyvnenia rozhodnutia súdu a mať k nim pripomienky (rozhodnutie ESLP vo veci Vermeulen proti Belgicku [GC], č. 19075/91, 20. 2. 1996, bod 33 odôvodnenia); b) právo mať dost' času na oboznámenie sa s dôkazmi predloženými súdu (pozri rozhodnutie ESLP vo veci Krčmář a ďalší proti Českej republike, č. 35376/97, 3. 3. 2000, bod 42 odôvodnenia); c) právo predkladať dôkazy (pozri rozhodnutie ESLP vo veci Clinique des Acacias a iní proti Francúzsku, č. 65399/01, 65406/01, 65405/01 a 65407/01, 13. 10. 2005, bod 37 odôvodnenia). Podľa záverov odvolacieho súdu vo vzťahu k rozsahu vykonaného dokazovania súd nemá povinnosť podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku obstarávať dôkazy z úradnej povinnosti s rovnakou starostlivosťou tak v prospech, ako aj v neprospech obžalovaného. V kontradiktórnom konaní vystupuje najmä ako nezávislý arbiter rozhodujúci spor medzi obžalobou a obhajobou a nenahrádza aktivitu ani jednej zo strán v konaní (odkázal pritom aj na rozhodnutie ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 374/2020, pozn.).

23. Vzhľadom na popísané skutočnosti nemožno vysloviť ústavnú neudržateľnosť predmetného záveru odvolacieho súdu, ktorý zároveň konštatoval, že nebolo jeho úlohou z úradnej povinnosti odstraňovať rozpory vo výpovediach vypočutých osôb ani vykonávať konfrontácie svedkov či vykonať ďalšie sťažovateľom navrhnuté dôkazy, a to za aj situácie, že Špecializovaný trestný súd sa na hlavnom pojednávaní s týmito návrhmi procesne vysporiadal. Po oboznámení sa obsahom rozsudku Špecializovaného trestného súdu ústavný súd zistil, že prvostupňový súd sa skutočne so sťažovateľom navrhovanými dôkazmi zaoberal a posúdil potrebnosť ich vykonania, resp. nevykonania. Následne sa touto skutočnosťou zaoberal aj odvolací súd, ktorého rozhodnutie je potrebné „čítať“ v kontexte celého jeho odôvodnenia. Na s. 14 až 16 namietaného rozhodnutia popísal udržateľnosť nevykonania konfrontácie medzi sťažovateľom a svedkami, resp. medzi svedkami navzájom a vyjadril sa aj k návrhom na doplnenie dokazovania zo 17. mája 2021 a 20. decembra 2021. Zároveň vyhodnotil hodnovernosť výpovede svedka [REDACTED] najmä

vo vzťahu k jeho tvrdeniu, že mu sťažovateľ uviedol, že zabil svojho otca. Rovnako sa zaoberal aj interpretáciou výpovede svedkyne [REDAKOVANÉ] zo strany sťažovateľa, s ktorou sa nestotožnil, a z predloženého spisu považoval za preukázané, že dotknutá svedkyňa okrem iného uviedla, že sťažovateľ sa pýtal na to, ako sa dá zmyť alebo odstrániť krv (zaujímal sa o ničenie krvných stôp), a teda aj tieto skutkové závery Špecializovaného trestného súdu odvolací súd považoval za preukázané, resp. za také, ktoré majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Následne vyhodnotil aj interpretáciu výpovede [REDAKOVANÉ] v tom smere, že tento nepotvrdil sťažovateľove tvrdenia o jeho zranení pri krájaní chleba (s. 17 napadnutého uznesenia). Pokiaľ ide o čas vylákania poškodeného na miesto skutku (vylákание poškodeného najskôr o 18.41 h – nie najneskôr, ako to uvádza sťažovateľ, pozn.) a stotožnenie osobného motorového vozidla, ústavný súd na podklade rozhodnutí všeobecných súdov uvádza, že o týchto skutočnostiach svedčí vykonané dokazovanie v podobe záznamov z nainštalovaných kamier na rodinných domoch v obci [REDAKOVANÉ] ďalej výpovede svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a znalkyne [REDAKOVANÉ] v kontexte výpovedí [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (s. 18 napadnutého uznesenia, s. 41 a 42 rozsudku Špecializovaného trestného súdu, pozn.), a to v spojení so závermi plynúcimi z rozsudku Špecializovaného trestného súdu (najmä s. 21, 23, 24, 30). Odvolací súd posúdil aj sťažovateľom prezentovanú tzv. inú alternatívu spáchaného skutku, ktorá podľa jeho názoru nemala oporu vo vykonanom dokazovaní a pre jej relevantnosť neexistoval žiaden dôvod na strane tretej osoby (s. 11 a 12 napadnutého uznesenia, s. 40 rozsudku Špecializovaného trestného súdu).

24. V nadväznosti na popísané skutočnosti a sťažovateľove námietky týkajúce sa nesúhlasu s celkovým spôsobom hodnotenia dôkazov ústavný súd považuje za potrebné (v intenciách námietok uvedených v ústavnej sťažnosti) pripomenúť, že pokiaľ všeobecné súdy rešpektujú ústavné garancie obsiahnuté najmä v čl. 46 až čl. 50 ústavy, ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenie dôkazov realizované všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (m. m. II. ÚS 593/2011, III. ÚS 230/2012, III. ÚS 373/2015). Záver súdu o (väčšej) hodnovernosti niektorého z dôkazov, resp. niektorej výpovede, ktorý v prejednávacom prípade primerane vysvetlí, je prirodzeným výsledkom procesu voľného hodnotenia dôkazov a sám osebe neindikuje možnosť porušenia označených práv len z dôvodu, že sťažovateľ sa domnieva, že niektoré dôkazy mali byť hodnotené rozdielne.

25. Ústavný súd sumarizuje, že v napadnutom uznesení najvyššieho súdu našiel ústavne udržateľnú odpoveď na sťažovateľom namietané skutočnosti, ktorá nejavila známky arbitrárnosti, ako ani zjavnej neodôvodnenosti. Celkovo je možné označiť rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom Špecializovaného trestného súdu ako vyčerpávajúce a logické. V nadväznosti na spôsob uplatnenia námietok sťažovateľa ústavný súd nemohol dospieť k inému záveru, ako je ten, že medzi napadnutým uznesením a obsahom namietaných práv nenašiel takú príčinnú súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

26. Námietku týkajúcu sa oneskoreného vyrozumenia o termínoch výsluchov svedkov v prípravnom konaní sťažovateľ už uplatnil v dovolacom konaní. Dovolací súd na ňu explicitne reagoval, keď uviedol, že sťažovateľ nešpecifikoval, ako sa toto malo negatívne prejaviť na jeho obhajobných právach pred súdom či v namietanom rozhodnutí, v nadväznosti na čo ju považoval

za zjavne neopodstatnenú. Sťažovateľ teda mal možnosť predmetnú námietku uplatniť v dovolacom konaní, čo aj urobil, hoci vysporiadanie sa s ňou dovolacím súdom v ústavnej sťažnosti nenapáda. V nadväznosti na uvedené je predmetnú argumentáciu smerovanú proti rozhodnutiu odvolacieho súdu potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde. Obdobný záver platí aj pre námietku podľa bodu 7 písm. c) tohto uznesenia.

27. Pokiaľ sťažovateľ v ústavnej sťažnosti chcel argumentovať nezákonnosťou vykonaných dôkazov [bod 7 písm. b) tohto uznesenia], je potrebné uviesť, že podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno dovolanie podať (okrem iného, pozn.), ak je rozhodnutie založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Sťažovateľ teda mal možnosť domáhať sa nezákonnosti vykonaného dôkazu využitím dovolania, ktoré však nepodal z uvedeného dôvodu, v nadväznosti na čo ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť. Pokiaľ touto argumentáciou sťažovateľ opätovne namietal spôsob tzv. voľného hodnotenia dôkazov, ani v tejto časti ústavný súd nenašiel exces v hodnotenom skutkovom stave. Ústavný súd k predmetnému záveru dodáva, že jeho úlohou nie je hádať alebo si domýšľať, v čom má spočívať porušenie namietaných práv.

28. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu